

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 vtrum habitus corru[m]patur, vel diminuatur per solam cessationem ab opere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

ARTICVLVS III.

Vivum habitus corrumpatur, uel diminuat per solam cessationem ab opere.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod habitus non corrumpatur, aut diminuat per solam cessationem ab opere. Habitus. n. permanentiores sunt, qua passibiles qualitates, ut ex supra dictis apparet, sed passibiles qualitates non corrumpuntur, neque diminuantur per cessationem ab actu. non enim albedo diminuitur, si visum non immutat, neque calor si non calefaciat. ergo neque habitus diminuantur, uel corrumpuntur per cessationem ab actu.

¶ Præter. Corruptio & diminutio sunt quaedam mutationes, sed nihil mutatur absque aliqua causa mouente. cum igitur cessatio ab actu non importet aliquam causam mouentem, non uidetur, quod per cessationem ab actu possit esse diminutio, uel corruptio habitus.

¶ Præter. Habitus scientiæ & uirtutis sunt in anima intellectiua, quæ est supra tempus: ea uero quæ sunt supra tempus, non corrumpuntur, neque diminuantur per temporis diuturnitatem. ergo neque habitus scientiæ & uirtutis corrumpuntur, uel diminuantur per temporis diuturnitatem, si diu aliquis absque exercitio permaneat.

SED CONTRA est, quod Philo. in li. de longitudine & breuitate uite dicit, quod corruptio scientiæ non solum est deceptio, sed etiam obliuio. & in 8. Ethic. dicitur, quod multas amicitias inappellatio dissoluit. & eadem ratione alii habitus uirtutum per cessationem ab actu diminuantur, uel tolluntur.

RESPON. Dicendum, quod sicut dicitur in 8. Physic. Aliquid potest esse mouens dupliciter. Uno modo, per se, quod mouet secundum rationem propriam formæ, sicut ignis calefacit. Alio modo per accidens sicut id, quod remouet prohibens, & hoc modo cessatio ab actu causat corruptionem, uel diminutionem habituum, in quantum. si remouetur actus, qui prohibebat causas corruptentes, uel diminuentes habitum.

Dicitur est enim, quod habitus per se corrumpuntur, uel diminuantur ex contrario agente. nisi quomuncunq; habituum contraria subcrescunt per tempus tractum, quæ oportet subtrahi per actum ab habitu procedentem, huiusmodi habitus diminuantur, uel etiam tolluntur totaliter per diuturnam cessationem ab actu, ut patet etiam in scientia, & in uirtute.

Manifestum est enim, quod habitus uirtutis moralis facit hominem promptum ad eligendum medium in operationibus & passionibus: cum autem aliquis non utitur habitu uirtutis ad moderandas passiones, uel operationes proprias, necesse est quod proueniant multæ passiones, & operationes præter modum uirtutis ex inclinatione appetitus sensitiui & aliorum, quæ exterius mouent; unde corrumpitur uirtus, uel diminuitur per cessationem ab actu. Similiter etiam est ex parte habituum intellectiualium, secundum quos est homo promptus ad recte iudicandum de imaginatis. Cum igitur homo cessat ab usu intellectiualis habitus, insurgunt imaginationes extraneæ, & quandoque ad contrarium ducentes, ita quod nisi per frequentem usum intellectiualis habitus quodammodo succidantur, uel comprimantur, redditur homo minus aptus ad recte iudicandum, & quandoque totaliter disponitur ad contrarium: & sic per cessationem ab actu diminuitur, uel etiam corrumpitur intellectiualis habitus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod ita etiam calor per cessationem a calefaciendo corrumpitur, si per

hoc increfceret frigidum, quod est calidi corruptiuum. AD SECUNDVM Dicendum, quod cessatio ab actu est remouens ad corruptionem, uel diminutionem, sicut remouens prohibens, ut dictum est.

AD TERTIVM Dicendum, quod pars intellectiua animæ secundum se est supra tempus, sed pars sensitiua subiaccet tempori, & ideo per temporis cursum transmutatur quantum ad passiones appetitiuæ partem, & etiam quantum ad uires apprehensiuas. unde Philosophus dicit in 4. Physic. quod tempus est causa obliuionis.

In corp. art.

Text. 117. & 118. co. 2.

QVAESTIO LIIII.

De distinctione habituum, in quatuor articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de distinctione habituum.

CIRCA hoc queruntur quatuor.

¶ Primo, Vtrum multi habitus possint esse in una potentia.

¶ Secundo, Vtrum habitus distinguantur secundum obiecta.

¶ Tertio, Vtrum habitus distinguantur secundum bonum & malum.

¶ Quarto, Vtrum unus habitus ex multis habitibus constituitur.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum multi habitus possint esse in una potentia.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod non possint esse multi habitus in una potentia. Eorum. n. q. secundum idem distinguunt, multiplicato uno multiplicatæ & habitus distinguuntur secundum actum & obiecta. similiter ergo multiplicatur. non ergo possunt esse multi habitus in una potentia.

¶ Præter. Potentia est uirtus quædam simplex, sed in uno subiecto simplici non potest esse diuersitas accidentium, quia subiectum est causa accidentis; ab uno autem simplici non uidetur procedere nisi unum, ergo in una potentia non possunt esse multi habitus.

¶ 4. Præter. Sicut corpus formatur per figuram, ita potentia formatur per habitum, sed unum corpus non potest simul formari diuersis figuris; ergo neque una potentia potest simul formari diuersis habitibus. non ergo plures habitus possunt simul esse in una potentia.

SED CONTRA est, quod intellectus est una potentia, in qua sunt diuersarum scientiarum habitus.

RESPON. Dicendum, quod sicut

Prima Secunda S. Thoma.

Super quest. quinquagesima quarta articulum primum.

In 1. ar. q. 5. aduerte Nouit, ne fallaris in similitudine habitudinis materæ ad formam atque agens; & potentia ad habitum, atque obiectum. Inducitur enim, & tenet quantum ad determinationem, ad unitatemque actus ab uno agente, sed non est extendenda ad unitatem materæ. nam oppositum intenti sequeretur. s. quod sicut in una materia non potest simile esse nisi una forma, sic nec in una potentia plures habitus. Similiter non est extendenda ad proportionem formæ & habitus quod ad similitudinem, propter eandem causam, unde esto caue, ut proportionalis similitudo quod ad explicita tantum in litera intelligatur, & non falleris.

2. 2. q. 47. ar. 5. cor. & 3. di. 33. q. 1. ar. 1. q. 1. cor. & dist. 35. q. 2. ar. 3. q. 2. ad 3. & uer. q. 15. ar. 2. ad 11. & uir. q. 1. ar. 12. ad 4.